

Datum: 30 juni 2021

Onderwerp: Woonzorgvisie 2021
Praten met ouderen, niet over ouderen

Geachte lezer,

De Participatie Raad Ouderen Overijssel (PROO) doet een dringend beroep op gemeentelijke bestuurders en politieke partijen om het woonzorgbeleid niet vóór ouderen te ontwikkelen maar samen met ouderen. Als ouderen individueel en in groepsverband ruimte krijgen om invloed en inspraak te hebben op de plannen die in het kader van de Taskforce worden ontwikkeld, zullen plannen daardoor kwalitatief beter worden en ontstaat er draagvlak tijdens het proces van implementatie!

Nederland vergrijst in een rap tempo, het aantal ouderen zal in de komende decennia verdubbelen. Het aantal gezonde jaren neemt toe waardoor veel ouderen tot op hoge leeftijd gezond zijn en maatschappelijk actief blijven. Onze samenleving verkeert daardoor in een groot veranderingsproces hetgeen wordt versterkt door de Corona pandemie en overheidsmaatregelen. Beschermde woonvormen zoals verzorgingshuizen met aanleunwoningen worden niet meer vergoed. Door deze wijziging van het zorgstelsel is een hiaat ontstaan tussen zelfstandig thuis wonen en het verpleeghuis.

Het beleid is nu dat ouderen langer zelfstandig thuis moeten/willen, wonen en daarbij een beroep kunnen/moeten doen op familie en mantelzorgers

De stimulering dat vrouwen en mannen meer en langer deel uitmaken van de arbeidsmarkt, maakt dat het aantal mantelzorgers afneemt en dat zij die voor hun naasten zorgen, zwaar onder druk worden gezet. Ook wonen kinderen en hun oude ouders vaak niet meer in dezelfde plaats waardoor mantelzorg moeilijk is te realiseren. Dit alles maakt dat de ouderen nadenken over hun woonwensen en zich bezinnen op de vraag: In welke woonsituatie kan ik als oudere, zolang mogelijk zelfstandig wonen en leven met behoud van kwaliteit van leven?

Woonsituaties waarin ouderen, zolang mogelijk zelfstandig wonen met behoud van kwaliteit van leven

Uit verschillende onderzoeken naar de woonbehoefte van ouderen komt de wens naar andere woonvormen dan de traditionele naar voren. Deze woonwensen worden ook gekleurd door het profiel van de oudere, alleenwonend of samenwonend, vitaal of hulpbehoevend, kapitaalkrchtig of beperkte financiële middelen ter beschikking, stedelijk of in een dorp, maatschappelijk actief etc. Door het langer thuis moeten wonen met toenemende beperkingen en niet meer kunnen verhuizen naar een verzorgingshuis, ontstaat op een zeker moment de behoefte om de bestaande woning aan te passen. Als dat niet mogelijk is vanwege afnemende WMO gelden of te beperkte eigen middelen, ontstaat de wens te verhuizen naar een comfortabele, duurzame en levensloop bestendige woning.

Afnemend aantal mantelzorgers versterkt de wens van ouderen naar comfortabele, duurzame en levensloop bestendige woningen als woningaanpassing niet mogelijk is

Bij voorkeur worden woningen, appartementsgebouwen en hun omgeving zo ontwikkeld en ingericht dat ze voldoen aan de criteria van duurzaamheid en levensloop bestendigheid. Bijzondere aandacht vragen de uitgangspunten die het welzijn en de gezondheid van mensen bevorderen: voldoende daglicht toetreding en frisse lucht, zicht op de natuur en voldoende stilte (principes van Healing environment). De woningen zijn gelegen in de vertrouwde omgeving, met de mogelijkheid tot sociaal contact en nabij openbare voorzieningen als winkels, openbaar vervoer, cultuur etc. Vertrek uit de vertrouwde buurt betekent vaak verlies aan sociale contacten en kan eenzaamheid bevorderen. De wens naar groepswonen in bv. Hofjes of woonzorgcentra, waar men elkaar in een soort gemeenschap (nieuw nabuurschap), kan ondersteunen neemt toe.

Tekst gaat verder op de achterzijde

Indien ouderen doorstromen naar een andere woning vermindert de woningdruk

In de praktijk stuit men vaak op belemmeringen zoals: het onvoldoende beschikbaar zijn van geschikte woningen c.q. bouwpercelen, de looptijd van het vergunningentraject etc. Vaak zijn in convenanten vastgelegde prestatiequota gebaseerd op de traditionele bouw vanuit de woonvisies van gemeenten vanwege verschillende redenen nog niet gehaald. Dit laat onverlet dat partijen als wooncorporaties, ontwikkelaars en vastgoed investeerders welwillend staan t.o.v. de realisatie van ouderenhuisvesting.

Veel ouderen willen wel verhuizen mits de woonlasten niet hoger zijn dan in de bestaande situatie

Steeds meer ouderen nemen het heft in eigen hand en realiseren zogenaamde woon-zorg coöperaties. Deze initiatieven kenmerken zich door uitgangspunten als: veilig wonen met veel sociale contacten, veel privacy en omzien naar elkaar. Kortom: ouderwets burenfatsoen en nabuurschap, zelfstandig wonen en tegelijkertijd de mogelijkheid om veel samen te ondernemen.

Gemeenten hebben een sleutelpositie in het vinden van geschikte locaties en het versnellen van het bouwproces

Het zelf organiseren door ouderen van huisvesting is echter geen sinecure, er zijn organisaties die ondersteuning kunnen bieden zoals b.v. de ouderenbonden of private partijen zoals de vereniging Knarrenhofjes. Gemeenten zijn vaak huiverig om de uitbreiding van ouderenhuisvesting te faciliteren vanwege de zorg dat daardoor de WMO kosten stijgen. Gemeenten hebben een sleutelpositie in het vinden van geschikte locaties en het versnellen van het bouwproces door het afgeven van de benodigde vergunningen. Doorstroming kan de gemeente ook voordelen opleveren zoals het beschikbaar komen van woningen voor jonge gezinnen die graag verhuizen vanuit een starterswoning, die dan weer vrij komen voor starters op de woningmarkt.

Verminderde vraag naar WMO voorzieningen vanwege het realiseren van levensloop bestendige woningen levert besparingen op voor de gemeente

Voor de senioren bieden de comfortabele en levensloopbestendige woningen de mogelijkheid om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen en de levenskwaliteit op peil te houden. De Commissie, Toekomst Zorg Thuiswonende Ouderen: 'Bouwen, digitaliseren, samenwerken', onder voorzitterschap van Wouter Bos heeft hierover in januari 2020 een advies geschreven en aan minister Hugo de Jonge van VWS aangeboden.

Gemeenten moeten in 2021 beschikken over een woonzorganalyse en een woonzorgvisie

De woonzorgvisie is wettelijk verplicht en daarmee een goede basis voor prestatieafspraken tussen gemeente, corporaties, huurdersorganisaties en zorginstellingen. De Taskforce Wonen en Zorg, een landelijk initiatief van VNG, Aedes, Actiz en de ministeries van VWS en BKZ, gaat de komende jaren gemeenten, woningcorporaties en zorgorganisaties stimuleren en ondersteunen bij de realisatie van de woonzorgopgaven op basis van de gemaakte analyse. Het beleidsprogramma "Langer Thuis" van het ministerie van VWS, stimuleert ontwikkelingen om ouderen zoveel mogelijk kwaliteit van leven te garanderen. De voorgestelde maatregelen uit dit programma kunnen bij de ontwikkeling van de woonzorgvisie en bij het realiseren van de Taskforce een goed hulpmiddel zijn. De Raad van Ouderen, in 2018 door minister Hugo de Jonge geïnstalleerd, schrijft in haar advies 'Herwaardering ouder worden': **Praten met ouderen, niet over ouderen.**

Graag gaan we met u over dit thema in gesprek.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'S. Arda', is written over a light blue circular stamp.

Mw. Ir. S. Arda

Voorzitter Participatieraad Ouderen Overijssel (PROO)